

Základní zjišťované údaje v ošetrovatelské dokumentaci – MARJORY GORDON - rozšířená verze v oblasti domén a tříd NANDA I Taxonomie II

1. doména: Podpora zdraví

Uvědomování si zdraví:

- Hodnota a význam zdraví a pohody.
- Současný zdravotní stav, změna životních hodnot a postojů.
- Životní styl (správná výživa, pohybový režim, duševní pohoda), zlozvyky.
- Míra uvědomování si rizik a zlozvyků.
- Zdraví rodiny a komunity.

Management zdraví:

- Ochrana zdraví, péče o zdraví: screeningové programy, primární péče, imunita, očkování.
- Faktory, které ovlivňují péči o zdraví: bio-psycho-sociální faktory.
- Samovyšetření.
- Prodělaná onemocnění, vliv nemocí na kvalitu života, omezení a změny v životním stylu zapříčiněné nemocí.
- Úrazy a jejich vliv na kvalitu života.
- Hospitalizace, prodělané operace, lázeňská léčba.
- Současné onemocnění. Medikace.
- Chování směřující ke zvládnutí zdravotních problémů.
- Dodržování léčebného režimu (compliance).
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

2. doména: Výživa

Příjem potravy:

- Dieta. Kvalita a kvantita přijímané stravy (dlouhodobě, za poslední tři dny, za posledních 24 hodin).
- Způsoby přípravy potravy, zvyklosti při stravování, stravovací režim.
- Co ovlivňuje výběr jídla (finance, religiozita, kultura). Vnímání potřeb organismu.
- Výživa a související faktory. Faktory související s příjmem potravy (chuť k jídlu, diskomfort, vůně, stav chrupu, defekty v dutině ústní, nauzea, zvracení, omezení stravy, potravinová alergie). Problémy spojené s příjmem potravy. Související fyzické či psychické problémy v anamnéze.
- Hmotnost, BMI a spokojenost se svou tělesnou hmotností.
- Poruchy příjmu potravy (anorexie, bulimie).
- Relevantní údaje z fyzikálního vyšetření (celkové vyšetření, stav chrupu, vlasů, nehtů, břicho).
- Alternativní způsoby příjmu výživy, účinnost a jejich komplikace.

Trávení:

- Průběh trávení potravy.
- Problémy v průběhu trávení.
- Obtíže související s trávením potravy - nauzea, vomitus/emesis, dietní omezení, dyspepsie – syndrom horní i dolní (nadýmání, vzdušné břicho, flatulence, meteorismus, borborygmy, průjem, bolesti břicha), poruchy peristaltiky – zvýšení, oblenění, flatulence, meteorismus, borborygmy, přítomnost nevstřebaných zbytků potravy ve stolici.

Vstřebávání:

- Výskyt problémů souvisejících se vstřebáváním potravy.
- Malnutrice, malabsorpční syndrom.

Metabolismus:

- Anabolismus, katabolismus, vyrovnaná dusíková bilance.
- Metabolické poruchy.
- Onemocnění (diabetes mellitus, jaterní choroby). Glykémie. Bilirubinémie.
- Genetická dispozice, věk, pohlaví, růst a vývoj organismu, charakter životní etapy.
- Anatomicko-fyziologické zvláštnosti zažívací soustavy, řídicích systémů endokrinního, nervového a imunitního.
- Zdravotní stav, stav výživy organismu.
- Nemoc, operace, patologické procesy – úraz, léčba zatěžující metabolismus (chemoterapie, radioterapie).
- Stresové situace, stav psychiky.

Hydratace:

- Kvalita a kvantita přijímaných tekutin. Příjem tekutin dlouhodobě, za poslední tři dny, za posledních 24 hodin. Bilance tekutin, rovnováha mezi příjmem a výdejem tekutin.
- Pitný režim, zvyklosti a způsoby přijímání tekutin. Druhy nápojů, které pacient přijímá, preferuje - slazené nápoje, druh sladidla, sycené nápoje, nápoje s umělými barvivy, nápoje s umělými sladidly.
- Poruchy hydratace organismu a jejich projevy ve zdravotním stavu klienta.
- Bariéry v příjmu tekutin.
- Relevantní údaje z fyzikálního vyšetření (stav sliznic, kožní turgor).
- Zlozvyky a návyky v příjmu tekutin – alkohol, káva, černý čaj, bylinné čaje, stolní vody, minerální vody – frekvence pití, množství.
- Způsoby příjmu tekutin, alternativní způsoby.
- Vlivy kulturní, náboženské, etnické.
- Léky, léčba ovlivňující množství tekutin a elektrolytů v těle (hormonální preparáty, diuretika, vazodilatancia, složení infuzních roztoků, přípravků k parenterální výživě, transfúzní terapie, dialýza).

3. doména: Vylučování a výměna

Funkce močového systému:

- Obvyklý způsob vyprazdňování moče, prostředí, pomůcky usnadňující vyprazdňování moče, návyky, způsoby navozující mikci.
- Hygienické návyky – účelnost/neúčelnost, způsoby, četnost, problémy.
- Frekvence a pravidelnost mikce.
- Poměr výdeje tekutin k jejich příjmu za určité časové období (bilance příjmu a výdeje).
- Množství moče za časovou jednotku.
- Vzhled moče – barva, čírost, hustota, zápach, pH, příměsi makroskopicky - hlen, hnís, krev, patologické příměsi v biochemickém vyšetření - glukóza, ketolátky, bílkoviny, bilirubin, hemoglobin, krystalky, příměsi mikroskopicky – leukocyty, erytrocyty, krystaly, válce, epitelie.
- Charakter proudu moči. Pátráme po obturačních a iritačních příznacích při vylučování moče.
- Související problémy – změny tělesné hmotnosti, přítomnost otoků, změny barvy kůže, kožního turgoru, suchost sliznic, únava, nechutenství, poruchy imunity aj.
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

Funkce gastrointestinálního systému:

- Obvyklý způsob vyprazdňování stolice.
- Defekační návyky, způsoby navozující a usnadňující defekaci (pravidelná denní doba, sklenka vody, složky stravy).
- Faktory zhoršující defekaci (nevhodná poloha, přítomnost dalších lidí, cizí prostředí, změna stravy, léky).
- Frekvence vyprazdňování, pravidelnost, denní doba.
- Hygienické návyky – charakter, problémy.
- Souvislosti, s jakými nastala defekace (denní doba, druh aktivity, po léčích, po jídle, v noci).
- Problémy s defekací, související změny/obtíže (stav kůže perianální oblasti, změny rekta a anu).
- Charakter stolice – množství, konzistence (je dána množstvím obsažené vody), tvar (je určen konzistencí, anatomickými poměry distálního GIT), frekvence, barva (dle složení stravy, množství žluči, příměsí), zápach (závisí mimo jiné na složení potravy a tím na převažujícím typu rozkladu tráveniny - hnilobném/kvasném), příměsi.
- Problémy s vyprazdňováním stolice: zácpa, skybala, paradoxní průjem u těžké zácpy, průjem, tenezmy, inkontinence stolice, přítomnost nevstřebatelných zbytků potravy ve stolici.
- Problémy související se střevní činností: flatulence, meteorismus, borborygmy, dyspepsie, poruchy peristaltiky, hemeroidy.
- Specifické způsoby vyprazdňování stolice: stomie na gastrointestinálním traktu.
- Potřeba využití pomůcek/postupů pro usnadnění vyprázdňování stolice: úprava stravy a příjmu tekutin, projímavé minerální soli, obklady, rehabilitační postupy, léčiva, rektální rourky, klyzma.

- Alternativní způsoby vyprazdňování: *pojízdný klozet, podložní mísa, pomůcky pro inkontinenci.*
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

Funkce kožního systému:

- Stav pocení, suchost/vlhkost kůže. Zápach potu.
- Hygienické návyky, oblékání.
- Úroveň pohybové aktivity.
- Úroveň příjmu tekutin, potravy.
- Úroveň metabolismu, tělesné hmotnosti, tělesné teploty.
- Související problémy: *hypertermie, celková onemocnění - obezita, poruchy endokrinní, termoregulační, vegetativního nervového systému, imunity, typ léčby – hormonální, chemoterapie, radioterapie.*
- Defekty na kůži, zejména rozsáhlé popáleniny.
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

Funkce dýchacího systému:

- Poruchy ve výměně dýchacích plynů - *hypoxemie, anoxemie, snížená saturace hemoglobinu kyslíkem (měření SpO₂), hyperkapnie, hypokapnie (měření EtCO₂), acidóza (respirační), alkalóza (respirační).*
- Změny související s poruchou výměny dýchacích plynů - *poruchy dýchání, pulzu, krevního tlaku, prokrvení, paličkovité prsty, poruchy orientace, vědomí.*
- Změny v sekreci v dýchacím systému - *patologická sekrece z dutiny nosní, produkce sputa, expektorace - charakter dle etiologie serózní, hlenové, hnisavé, hlenohnisavé, hnilobné u anaerobní infekce, sanguinolentní až hemoragické: hemoptýza – vykašlávání krve, hemoptoe - vykašlávání krve větší intenzity/chrlení krve.*
- Změny související s patologickou sekrecí v dýchacím systému - *pálení v nose - vede k obrannému reflexu kýchání, kašel různého charakteru: suchý, dráždivý, bez expektorace, namáhavý, úporný, bolestivý, vlhký - produktivní, s expektorací, dráždivý až záchvatovitý, pertuse, trvalý, dle denní doby: noční, ranní, průběžný během dne, specifický kašel – např. při laryngitis suchý, štěkavý, dále sípavý kašel, kašel při astma bronchiale, dráždivý se specifickými zvukovými fenomény, doba trvání kašle.*
- Způsoby odstraňování hlenu, sputa z dýchacích cest - *přirozené způsoby: smrkání, vykašlání, kýchání, ev. zvracení, alternativní způsoby: odsávání dýchacích cest, postupy hrudní fyzioterapie (polohování, poklepové masáže, vibrační masáže, míčkování aj.), využití léčiv s mukolytickým, expektoračním, antimikrobiálním účinkem a dalšími, úpravou mikroklimatu – vlhkost vzduchu, inhalace, nebulizace.*
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

4. doména: Aktivita/odpočinek:

Spánek/odpočinek:

- Poruchy spánku/odpočinku - *insomnie/hyposomnie, hypersomnie (člověk spí déle než 12 hodin, probouzí se nevyspalý, unavený), narkolepsie (záchvat spavosti) jako neurologický stav či součást jiného neurologického*

onemocnění, kataplexie může být součástí narkoleptického syndromu (pokles až ztráta svalového tonu, bez porušení vědomí, záchvat spavosti), syndrom spánkové deprivace: změny v množství, kvalitě i složení spánku (z dlouhotrvajících poruch spánku).

- Poruchy rytmu spánku a bdění - spánková inverze, porucha 24 hodinového spánkového rytmu: při nepravidelné životosprávě, pracovní době.
- Parasomnie – abnormální epizodické události během spánku (některé z nich se častěji vyskytují u dětí a dospívajících).
- Související problémy - tělesné: únava, vyčerpání, nechutenství, nevolnost, přecitlivělost na bolest, bolesti hlavy, rozostřené vidění, pálení očí, poruchy dýchání; psychické: únava, nezáměr, poruchy pozornosti, vnímání, snížená schopnost úsudku, podrážděnost, neklid, zmatenost, podezřívavost, emoční labilita.

Aktivita/cvičení:

- Poruchy polohy - poloha: aktivní, pasivní, vynucená, úlevová, patologická, diagnostické polohy, polohy při a po terapeutických výkonech. Problémy při změně polohy: problémy při vertikalizaci (kolapsové stavy, postprandiální hypotenze).
- Poruchy postoje.
- Poruchy chůze.
- Poruchy pohybové koordinace.
- Patologické pohyby.
- Související poruchy/obtíže.
- Faktory způsobující poruchy aktivity a pohyblivosti - chronická únava, bolest, poruchy výživy (malnutrice, podvýživa, obezita), špatná fyzická kondice, onemocnění kostí, kloubů, svalů, mozku, hřbetní míchy, nervů, cév, psychiatrická onemocnění, diagnostické a terapeutické výkony, osobnost, psychický stav, hodnotový žebříček, sociální stav, faktory prostředí.
- Způsoby zvládnutí poruch mobility - přizpůsobení prostředí poruše hybnosti, využití kompenzačních pomůcek, bazální stimulace, metody fyzioterapeutické, nácvik metod rehabilitačního ošetřovatelství – polohování, kondiční cvičení, dechová gymnastika, vertikalizace, zvyšování soběstačnosti.
- Poruchy z imobility - stupně imobility, klid na lůžku úplný, částečný.
- Nejdůležitější faktory způsobující imobilitu - silná bolest, poruchy systémů kosterního, svalového, nervového, obrna, změny vědomí, celková slabost, vyčerpání, psychosociální problémy (deprese), infekce, medicínské a ošetřovatelské intervence z důvodu jiných onemocnění – upoutání na lůžko vynucené nebo předepsané.
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

Rovnováha energie:

- Změny tělesné v důsledku energetické nerovnováhy - únava až vyčerpání, ospalost, nedostatek energie (dlouhodobý), nepolevující a zdrcující nedostatek energie, neschopnost udržet běžnou úroveň fyzické aktivity, neschopnost vykonávat běžné rutinní činnosti, potřeba více energie k vykonání rutinních úkolů, snížený výkon fyzický i psychický, poruchy spánku, neschopnost načerpat energii spánkem, nárůst potřeby spánku/odpočinku,

zhoršená motorická koordinace, vegetativní projevy: palpitace, sucho v ústech, chvění v končetinách, nauzea, nechutenství, zesílení již stávajících tělesných obtíží klienta: bolesti (migrény), poruchy zažívání a řada dalších.

- Změny psychické a sociální v důsledku energetické nerovnováhy.
- Faktory ovlivňující energetickou rovnováhu.

Kardiovaskulární-pulmonální reakce:

- Pulz.
- Krevní tlak.
- Změny na EKG záznamu.
- Změny prokrvení, cévního řečiště a objemu cirkulujících tekutin.
- Související problémy u poruch kardiovaskulárních - specifická bolest - stenokardie, bolest na hrudi (obecně), klaudikační bolesti, trvalé klidové bolesti DK, zaujímání úlevové polohy: Fowlerova poloha, ortopnoe, dušnost: námahová, klidová, paroxysmální, noční, denní, (vázaná na dýchání či jiné vlivy), kašel, vykašlávání růžového sputa, hemoptýza, hemoptoe, otoky, nykturie, únava, pocení, zvýšená teplota, poruchy trofiky kůže a kožních adnex, pigmentace kůže, ekzémy, ulcerace, poruchy citlivosti, křeče.
- Změny dýchání – frekvence, objemu, frekvence a objemu: hyperventilace, hypoventilace, dyspnoe - inspirační, expirační, námahová, klidová, obstrukční, restriční, záchvatovitá, náhlá, trvalá, přechodná, denní, noční z příčin pulmonálních, kardiálních, jiných (metabolických, endokrinních), související projevy dušnosti – alární souhyb, vpadávání jugula, mezižebří a epigastria, zaujímání ortoptické polohy, úzkost, verbalizace pocitu nedostatku vzduchu, přerývaná řeč, změny dechové amplitudy: dýchání hluboké, mělké, opatrné, asymetrické, poruchy dechového rytmu: Biotovo dýchání, Cheyne-Stokesovo dýchání, Kussmaulovo dýchání, zvukové fenomény, změny pohybů hrudníku, změny tvaru hrudníku a páteře, šíření dýchacích vln na břišní stěnu, respirační insuficience – projevy: dušnost, hyperventilace, neklid, zmatenost, pocení, oligurie, hypotenze, cyanóza, tachykardie, bolesti hlavy, somnolence, hyperemie kůže.
- Související problémy u poruch pulmonálních: bolest: na hrudi, při nádechu/výdechu, při kašli atd., zaujímání úlevové polohy – Fowlerova poloha, ortopnoe, protišoková poloha, autotransfuzní poloha, kašel, vykašlávání sputa, hemoptýza, hemoptoe, únava, pocení, zvýšená teplota, poruchy prokrvení, změny barvy kůže a sliznic.
- Změny vzhledu částí těla při poruchách kardiovaskulárních či pulmonálních: paličkovité prsty, facies mitralis, facies febrilis.
- Zajištění dýchacích cest: záklon hlavy a otevření dutiny ústní, vzduchovod nosní/ústní, laryngeální maska, Combitubus, endotracheální kanyla, tracheostomická kanyla, odsávání HDC, odsávání DDC, laváže DC či plic, koniopunkce, koniotomie.
- Zajištění podpory dýchání: oxygenoterapie, inhalace, hrudní fyzioterapie (poklepové masáže, vibrační masáže, míčkování, polohování aj.), UPV podpurná, UPV řízená.
- Nutnost pulmonální či kardio-pulmocerebrální resuscitace.
- Aplikace léků na podporu kardiovaskulárních či pulmonálních funkcí.
- Údaje z fyzikálního vyšetření.

Sebepéče:

- *Identifikace rizik pro snížení schopnosti sebepéče – věk, změny stavu výživy, změny hydratace, poruchy hybnosti, poruchy prokrvení, poruchy citlivosti a smyslového vnímání, bolest, poruchy integrity kůže, sliznic, tkání, invazivní vstupy, rány, stomie, drenáže, nadměrná sekrece a exkrece kůže, hypertermie, jiné exkrety (inkontinence), mechanické vlivy omezující pohyb – imobilizační prostředky (obvazy, dlahy, ortézy, extenze), změny v sebepojetí, kognitivní poruchy – zmatenost, demence, nedostatek znalostí, míra compliance klienta, dodržování doporučení, bariéry prostředí, léčebné a ošetrovatelské postupy, které zhoršují (byť dočasně) úroveň soběstačnosti (operace, onkologická léčba, imobilizace, klidový režim).*
- *Zjištění funkční úrovně sebepéče dle klasifikací: dle Gordonové, Barthel index, IADL.*
- *Charakter deficitu nejdůležitějších aktivit v těchto oblastech: příjem potravy, udržování tělesné, oblékání a úprava zevnějšku, vyprazdňování, udržování domácnosti, schopnost nakoupit si, uvařit si.*

5. doména: Percepce/kognice

Pozornost:

- *Poruchy pozornosti ve vztahu ke změnám zdravotního stavu.*
- *Specifické poruchy pozornosti - nedostatek pozornosti ke stimulům na postižené straně (u obrny, poranění), opomíjení postižené strany těla.*
- *Související změny tělesné (poruchy sebepéče, nedostatečná výživa, hydratace, hygiena, nedostatečná ochrana postižené strany, snížená péče o ni) a psychické - neochota spolupracovat, apatie, nezáměr, neochota, úzkost, strach, negativismus, bagatelizace, popření poruchy, nepřijetí změn, stud, nepochopení zdravotního stavu.*
- *Faktory ovlivňující kvality pozornosti.*

Orientace:

Poruchy orientace časem, prostorem, vlastní osobou a poruchy souvisejících kognitivních funkcí ve vztahu ke změnám zdravotního stavu.

Pocit'ování/vnímání:

- *Poruchy zraku.*
- *Poruchy sluchu.*
- *Poruchy vnímání polohy.*
- *Poruchy kožní citlivosti.*
- *Poruchy čichu.*
- *Poruchy chuti.*
- *Poruchy vědomí.*
- *Faktory ovlivňující čítí, vnímání, vědomí.*

Kognice:

- *Poruchy kognitivních funkcí - poruchy myšlení, poruchy paměti, poruchy učení, poruchy vůle, poruchy intelektu.*
- *Poruchy symbolických funkcí – apraxie, alexie, akalkulie.*
- *Poruchy osobnosti.*
- *Faktory ovlivňující kognitivní funkce.*
- *MMSE.*

Komunikace:

- *Poruchy komunikace verbální.*
- *Poruchy komunikace neverbální.*
- *Faktory ovlivňující úroveň komunikace (nízký či vysoký věk, špatná tělesná kondice, stres, životní změny, nedostatek informací, kulturní rozdíly, vliv celkového onemocnění, tělesné překážky - tracheostomická kanyla, endotracheální kanyla, sondy gastrická/entrální, nevhodná zubní protéza, ortodontické pomůcky, defekty rtů, patra, čelisti; léky, jejich žádoucí i nežádoucí účinky, abusus drog, intoxikace, dlouhodobá hospitalizace.*

6. doména: Sebepercepce

Sebepojetí:

- *Změny sebepojetí - projevy tělesné, psychické a sociální.*
- **Rizikové faktory – tělesné, psychické, sociální.**

Sebeúcta:

- *Projevy změn sebeúcty: tělesné, psychické a sociální. Např. odmítání pozitivní zpětné vazby, zveličování negativní zpětné vazby, dlouhodobě se negativně hodnotí, nedůvěra ve své schopnosti, nadměrná sebekritika, trestá se, často se omlouvá, nedůvěra v nové, nadměrně hledá útěchu, pocity studu, viny, je pasivní, je nerozhodný, je nespokojený, je nerozhodný, je příliš přizpůsobivý či příliš závislý, častá bezradnost, pocity neprospěšnosti, bezcennosti.*

Obraz těla:

- *Úroveň smyslového vnímání, orientace.*
- *Hodnocení sebe sama: pocit ze svého vzhledu, ze vzhledu těla, symetrie, pocity proporcionality částí těla, estetického vzhledu těla.*
- *Úroveň prožívání.*
- *Zájem o sebevýchovu.*
- *Změny vnímání tělesného obrazu, důvody změn.*
- *Způsoby zvládnání těchto změn.*

7. doména: Vztahy mezi rolemi

Role pečovatелů:

- *Vývojová zralost vykonávat roli pečovatele.*

- Činnosti, které pacient zabezpečuje v roli pečovatele.
- Míra náročnosti očekávaných povinností, způsobu chování a jednání v rámci role pečovatele.
- Povaha problémů bránících ve výkonu role pečovatele.
- Důvody problémů vykonávání role pečovatele.
- Způsoby zvládnání dané situace.

Rodinné vztahy:

- Struktura a dynamika rodiny.
- Závažné změny, které nastaly v rodině, v rodinném soužití a jejich důvody.
- Vývojová zralost rodičů, hodnocení osobností.
- Funkce, které rodina plní či neplní a proč.
- Povaha problémů v rodinných vztazích.
- Způsoby jejich řešení.

Plnění rolí:

- Popis rolí pacienta.
- Význam těchto rolí pro jedince.
- Spokojenost v těchto rolích a zvládnání výkonu těchto rolí.
- Vývojová zralost osobnosti ve vztahu k výkonu role.
- Problémy ve výkonu rolí, konflikty rolí a jejich důvody.
- Způsoby zvládnání problémů ve výkonu rolí.
- Závažné změny ve zdravotním stavu, kvůli kterým nelze role vykonávat plnohodnotně.
- Hodnotový systém člověka.
- Životní styl.

Doména 8: Sexualita

Sexuální funkce:

- Úroveň sexuálních funkcí, pocit spokojenosti.
- Problémy v sexuálních funkcích, jejich příčiny a zvládnání problémů.
- Postoje k sexuálním aktivitám.
- Odchytky, obtíže, problémy v rámci pohlavního systému, pohlavních znaků.
- Vývojová úroveň.
- Problémy se sexuální identitou, jejich příčiny a řešení.
- Postoje k sexuálnímu chování, rolí muže a ženy, k nahotě, k sexuální výchově dětí atd.
- Míra studu při intervencích odhalujících intimní partie těla.

Reprodukce:

- Poruchy reprodukce (sterilita mužská, ženská).
 - Mužská: změny v počtu, pohyblivosti, tvaru, kvalitě spermií, v množství ejakulátu.
 - Ženská: primární, sekundární, genitální (ovariální, tubární, uterinní, cervikální), extragenitální (endokrinopatie, imunologické příčiny, psychogenní příčiny).

- Infertilita/dysfertilita (z důvodu vrozených vývojových vad dělohy, získané nepravidelnosti: inkompetence děložního hrdla, nitroděložní srůsty, chybný vývoj embrya).

9. doména: Zvládání/tolerance zátěže

Posttraumatické reakce:

- Příčiny vzniku situace.
- Popis negativní situace, sled událostí, způsob reagování účastníků situace.
- Okamžité způsoby řešení, řešení navrhaná.
- Popis prožitků.

Reakce na zvládání zátěže:

- Vliv dlouhodobého stresu: změny, problémy v systému endokrinním (zvětšení nadledvin), lymfatickém (atrofie), trávicím (ulcerace), zvýšení nemocnosti, vznik vážných onemocnění, psychosomatická onemocnění.
- Způsoby překonávání stresu a adaptace na stres (adaptivní a maladaptivní způsoby).
- Popis negativní situace, sled událostí, způsob reagování účastníků situace.
- Příčiny vzniku situace.
- Způsoby řešení.

Neurobehaviorální stres:

- Reflexní projevy z poruch vegetativního systému.
- Projevy poruch psychických funkcí a chování.
- Příčiny poruch centrálního nervového systému.
- Účinnost kompenzačních mechanismů.

10. doména: Životní principy

Hodnoty:

- Hierarchie hodnot.
- Životní cíle, očekávání, představa perspektivy, budoucnosti.
- Subjektivní význam hodnot, které jsou ohroženy.
- Skutečnosti, které by chtěl nemocný ze svého života vymazat.
- Očekávání v době nemoci, v léčbě, v péči, při hospitalizaci.
- Vliv nemoci na životní cíle.

Přesvědčení:

- Hodnotový systém člověka.
- Smysl života.
- Stav duchovní pohody.
- Spektrum duchovních zálib člověka.
- Charakter duchovního života, změny v souvislosti s nemocí či jinou závažnou situací.
- Faktory ovlivňující duchovní pohodu, přesvědčení člověka, životní cíle.

- Změny v mínění, očekávání, hodnocení vlastního způsobu života, života blízkých, důvody těchto změn, vliv na způsob života jedince.
- Poruchy duchovní pohody.
- Snahy o zlepšení duchovní pohody.
- Změny cílů, přesvědčení v době nemoci, v léčbě, v péči, při hospitalizaci.
- Charakter vnímání vlivu nemoci na životní cíle, přesvědčení, smysl života.

Soulad hodnot:

- Soulad hodnot, přesvědčení a činů v životě člověka a soulad se způsobem života člověka.
- Příčiny utřídění hodnot konkrétním způsobem.
- Změny v systému hodnot v poslední době – jaké, jejich důvody, vliv na způsob života, chování jedince.
- Změny v životních cílech a plánech, hierarchii hodnot, jejich důvody.
- Způsob vnímání nutných změn v hierarchii hodnot a v cílech.

11. doména: Bezpečnost – ochrana

Infekce:

- Faktory, které způsobují vznik a vývoj infekce v organismu člověka.
- Prostředí se zvýšeným výskytem patogenů – popis.
- Rizika ošetrovatelských a medicínských intervencí ve vztahu k vývoji infekce.
- Možné projevy rozvoje infekce v organismu.
- Způsoby, kterými se pacient snaží vyhnout infekci nebo řeší již vzniklou infekci.
- Prevence.

Fyzické poškození:

- Charakter poškození, poranění.
- Doprovodné příznaky.
- Příčiny vzniku poranění a poškození.
- Preventivní opatření proti vzniku poškození, poranění či jejich opakování.
- Účinná opatření podporující hojení tělesného poškození, poranění.
- Způsob hojení tělesného poškození, poranění.

Násilí:

- Povaha a způsoby násilí.
- Okolností, za nichž k násilí došlo.
- Důvody změn zdravotního stavu, psychického stavu, důvody sociální (ekonomické).
- Způsoby, jakými dotyčný na danou situaci reaguje, způsoby řešení a vyrovnávání se s danou situací.

Environmentální rizika:

- Rizika prostředí, ve kterých se člověk pohybuje, kde žije.
- Riziková chování.

- *Problémy vedoucí k rizikovému chování.*

Obranné procesy:

- *Zda je pacient alergik a na jaké druhy alergenů.*
- *Jaký má druh alergické reakce, s jakými projevy.*
- *Jakými způsoby alergickou reakci zvládá. Prevence, dlouhodobá medikace.*

Termoregulace:

- *Hodnoty tělesné teploty a jejich změny během 24 hodin, teplotní křivka.*
- *Doprovodné příznaky zvýšené či snížené tělesné teploty.*
- *Faktory ovlivňující tělesnou teplotu.*
- *Způsoby zvládnání změn tělesné teploty.*

12. doména: Komfort

Tělesný komfort:

- *Posouzení bolesti.*
- *Další doprovodné obtíže somatické, psychické, subjektivní, objektivní.*
- *Příčiny vzniku bolesti.*
- *Faktory ovlivňující bolest.*
- *Způsoby zvládnání bolesti, účinnost způsobů.*
- *Další somatické potíže, které narušují tělesný komfort člověka a příčiny jejich vzniku.*
- *Faktory zhoršující a zmírňující jejich výskyt a rozvoj.*
- *Účinné způsoby jejich řešení.*

Komfort prostředí:

- *Stav domácího prostředí, jak podporuje pohodu a komfort člověka, napomáhá saturaci potřeb.*
- *Složky pracovního prostředí.*
- *Složky domácího i pracovního prostředí, které zhoršují pohodu a komfort člověka, znesnadňují saturaci potřeb.*
- *Jak jedinec upravil prostředí v domácnosti i práci ve prospěch zvýšení či obnovení pohody a komfortu vzhledem k poruše zdraví.*
- *Prostředky, pomůcky, které zvyšují či obnovují/navracejí pohodu a komfort.*
- *Respektování úprav domácího prostředí, potřeby prostředků, pomůcek členy rodiny.*

Sociální komfort:

- *Charakter sociálního prostředí, ve kterém jedinec žije.*
- *Charakter sociálních prostředí, ve kterých člověk pracuje a tráví volný čas.*
- *Prožívání pohody a klidu v uvedených sociálních prostředích.*
- *Problémy, které vznikly v sociálních okolnostech a jejich vliv na zdraví dotyčného, na stav jeho biopsychosociální pohody, na stav saturace potřeb.*

13. doména: Růst, vývoj

Růst:

- Stav tělesné hmotnosti, výšky, konstituční typ.
- Stav výživy organismu.
- Úroveň tělesných, psychických, zejména kognitivních funkcí a sociálních funkcí.
- Vývoj růstu od prenatálního období až do konce života.

Vývoj:

- Vývoj tělesný, vývoj motoriky, psychický vývoj, vývoj kognitivních funkcí, sociálních funkcí, vyjadřovacích dovedností.
- Poruchy vývoje jednotlivých funkcí, dovedností.
- Příčiny poruch vývoje.
- Způsoby zvládnání poruch vývoje nemocným, jeho rodinou.

NANDA International. *Ošetrovatelské diagnózy. Definice a klasifikace 2009-2011.* Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3423-1.

Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Hradec Králové. *Multimediální trenažér plánování ošetrovatelské péče* [online]. 2012. Dostupné: <http://ose.zshk.cz/projekt/o-projektu.aspx>